

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

मध्यविन्दु जिल्ला अस्पतालमा विगत डेढ वर्ष देखि कार्यरत डाक्टर अभिनास पराजुली तथा अन्य कर्मचारीको एक समारोह बिच फेरि भेटौंला कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ।

स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, गण्डकी प्रदेश पोखराको आयोजनामा स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि नवजात शिशु तथा बालरोगको एकीकृत व्यवस्थापन (IMNCI) सम्बन्धि ६ दिने तालिम स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पोखरामा शुरु भएको छ।

निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाका लागि १०२ मा फोन गर्नुहोस।

मंगला गाउँपालिका, म्याग्दीको स्वास्थ्य शाखाको आयोजनामा अर्मन र कुहु स्वास्थ्य चौकी म क्षयरोग जोखिम समुह तथा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच काम भएका समुदायमा सक्रिय खोज पडताल, अभिमुखीकरण तथा स्क्रिनिङ शिविर विभिन्न पदाधिकारीहरूको उपस्थितिमा कार्यक्रम संचालन भएको छ।

गाउँघर क्लिनिक @ कास्की

"स्वास्थ्यको बजेट खर्च होइन लगानी हो"

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

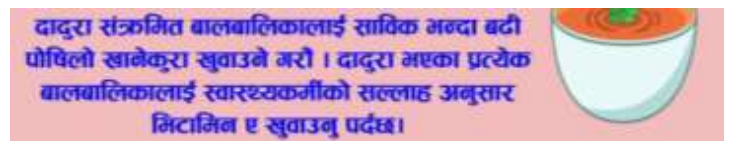
अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

स्वास्थ्य कार्यालय, बागलुङको आयोजनामा पेल्लिक अङ्ग प्रोल्याप्स (POP) सम्बन्धि अभिमुखिकरणको पहिलो ब्याच बागलुङमा सम्पन्न भएको छ। जैमिनि, काठेखोला, गलकोट र बागलुङ नगरपालिका अन्तरगतका प्रसुति इकाइका ३३ जना नर्सिङ स्वास्थ्यकर्मीहरूको सहभागिता रहेको कार्यक्रमलाई स्त्री तथा प्रसुति रोग विशेषज्ञ डाक्टर विजय ओझा, अ.न.नि. पार्वति अर्याल, देब प्रकाश घिमिरे तथा सीमा कुवरले सहजिकरण गर्नुभएको थियो।

स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतको आयोजना तथा मोदी गाउँपालिकाको समन्वयमा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई २ दिने विधुतिय स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुचना प्रणाली (eHMIS) को अभिमुखिकरण कार्यक्रम साथै ८ स्वास्थ्यचौकीहरूमा eHMIS Software को जडान कार्य सम्पन्न भएको छ। कार्यक्रमको समापन सत्रको अध्यक्षता मोदी गाउँपालिकाका अध्यक्ष हिरा देवी शर्माले गर्नुभएको थियो भने उपाध्यक्ष बिमल लामिछानेको पनि उपस्थिति रहेको थियो। कार्यक्रमको सहजिकरण स्वास्थ्य निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश पोखराका तथ्याङ्क अधिकृत प्रविण भण्डारी र स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतका तथ्याङ्क पोकल पर्सन रामचन्द्र सुवेदीले गर्नुभएको थियो भने संचालन मोदी गा.पाका जनस्वास्थ्य निरिक्षक प्रकाश सुवेदीले गर्नुभएको थियो। कार्यक्रममा मोदी गाउँपालिकाका ८ वटै स्वास्थ्य संस्थाबाट पालिका स्वास्थ्य शाखा सहित १९ जनाको सहभागिता रहेको थियो।

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

खोप कार्यक्रम @ बनौँ स्वास्थ्य चौकी, पर्वत

विहादी गाउँपालिका, स्वास्थ्य शाखा, पर्वतको आयोजनामा श्री शालिग्राम मा. वि. सेतिवेणीमा बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत पोषण विशेष कार्यक्रमको पोषण विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, गण्डकी प्रदेश पोखराको आयोजनामा स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई एचआईभी सम्बन्धमा मानव अधिकार र मेडिकल ईथिक्स तालिम स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, पोखरामा संचालन भएको छ।

काम र घण्टा होला तर रा रा घण्टा उनी आमा हुन।
काममा फर्किनुपर्ने कारणले गर्दा
स्तनपानलाई निरन्तरता दिन र नियमित बनाउन
स्तनपान मराउने आमाहरूले दुले चुनौती
ल्याहोदै आउनु परेको छ।
कार्यस्थलमा स्तनपानका लागि सहज वातावरण
बनाउनु र सम्बन्धित सबैको जिम्मेवारी हो।

दादुरा संक्रमित बालबालिकालाई साविक भन्दा बढी
पोषिलो खानेकुरा खाउने नरो। दादुरा भएका प्रत्येक
बालबालिकालाई स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह अनुसार
मिटाभिन ए खाउनु पर्दछ।

निशुल्क एम्बुलेन्स सेवाका लागि १०२ मा फोन गर्नुहोस।

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

कुश्मा नगरपालिका, स्वास्थ्य शाखा, पर्वतको आव २०८०/०८१ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुरूप महिलाहरूको लागि प्रजनन रूग्णता सम्बन्धि निशुल्क स्क्रिनिङ शिविर कुश्मा स्वास्थ्य चौकी पाङका व्यवस्थापन एवं संचालन समितिका अध्यक्ष खगराज पौडेलको अध्यक्षता, कुश्मा नगरपालिकाका उप-प्रमुख स्वस्थानी रिजालको प्रमुख आतिथ्यता, कार्यक्रम संयोजक दुर्गा सापकोटाको व्यवस्थापनमा कुश्मा स्वास्थ्य चौकी, पाङमा सम्पन्न भएको छ। पर्वत अस्पतालबाट स्त्री रोग विशेषज्ञ डाक्टर सन्तोषी

थपलिया, एमडीजिपि डाक्टर मिलन अवाले, VIA तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी शान्ती शर्मा, राधा शर्मा र सम्पूर्ण स्वास्थ्य चौकीका कर्मचारीहरू सहितको टिमको उपस्थितिमा सेवा प्रवाह गरिएको उक्त शिविरमा १३२ जनाले सेवा लिनुभएको थियो। उक्त शिविरमा ९१ जना मा VIA विधि मार्फत पाठेघरको मुखको क्यान्सरको स्क्रिनिङ र स्तन क्यान्सरको स्क्रिनिङ गरिएको थियो, जसमध्ये १ जनामा VIA positive देखिएको, ३ जनाको आइड खस्ने समस्याको व्यवस्थापन गरि पोखरा स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठानमा प्रेषण गरिएको, २७ जनाको पि.आई.डि.को उपचार गरिएको थियो।

भच्चेक आधारभूत अस्पताल, गोरखाको आयोजनामा जेष्ठ नागरिक तथा अपांगहरूको लागि निःशुल्क टोल बस्तीमा पुगेर रक्तचाप, सुगर, ज्वरो तथा खकार परिक्षण कार्यक्रम संचालन भएको छ।

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतको आयोजना र जलजला गाउँपालिकाको समन्वयमा माहिलाहरुको लागि निशुल्क स्क्रिनिङ शिविर जलजला गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष दिपक आचार्यको अध्यक्षता, स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतका प.हे.न.नि सुमन शर्माको व्यवस्थापन, जनस्वास्थ्य अधिकृत अन्जली पि.सिको संचालनमा धाइरिड स्वास्थ्य चौकीमा सम्पन्न भएको छ। पर्वत अस्पतालबाट स्त्री रोग विशेषज्ञ डाक्टर सन्तोषी थपलिया, एमडीजपि डाक्टर मिलान अवाले, ब.अ.न.नि स्वरस्वती बराल, कुशमा नगरपालिकाका सि.अ.न.मी दुर्गा सापकोटा, जलजला गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाका सि.अ.न.मी अन्जली बैरागी, VIA तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी शान्ती शर्मा, राधा शर्मा र दिलु रिजाल सहितको टिमको उपस्थितिमा सेवा प्रवाह गरिएको उक्त शिविरमा १०२ जनाले सेवा लिनु भएको थियो। कार्यक्रममा ८५ जना मा VIA बिधि मार्फत पाठेघरको मुखको क्यान्सरको स्क्रिनिङ र स्तन क्यान्सरको स्क्रिनिङ गरिएको थियो, जसमध्ये ४ जनामा VIA positive आएको, ६ जनाको आइ खस्ने समस्याको व्यवस्थापन गरि पोखरा स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा प्रेषण गरिएको थियो।

स्वास्थ्य कार्यालय, बागलुङको आयोजनामा पेल्लिक अङ्ग प्रोल्याप्स (POP) सम्बन्धि अभिमुखिकरणको पहिलो ब्याच बागलुङमा सम्पन्न भएको छ। बरेङ, निसि, तमान, ताराखोला, बडिगाड र ढोरपाटन नगरपालिका अन्तरगतका प्रसुति इकाइका ३२ जना नर्सिङ स्वास्थ्यकर्मीहरुको सहभागिता रहेको कार्यक्रमलाई स्त्री तथा प्रसुति रोग विशेषज्ञ डाक्टर विजय ओझा, अ.न.नि. पार्वति अर्याल, प.हे.न.नि. सीमा कुवरले सहजिकरण गर्नुभएको थियो। स्वास्थ्य कार्यालय, बागलुङका तथ्याङ्क अधिकृत घनश्याम सापकोटा तथा कार्यालय प्रमुख, जनस्वास्थ्य प्रशासक बाबुराम आचार्यले कार्यक्रमका सम्बन्धमा मन्तव्य राख्नुभएको थियो।

स्वास्थ्य कार्यालय, स्याङ्जाको आयोजनामा स्वास्थ्यकर्मीहरुका लागि खोप सम्बन्धी ४ दिने आधारभूत तालिम सम्पन्न भएको छ।

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

स्वास्थ्य कार्यालय, म्याग्दीको आयोजनामा स्वास्थ्यकर्मी हरुका लागि लेक लाग्ने समस्या सम्बन्धि तालिम सम्पन्न भएको छ।

स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, गण्डकी प्रदेशको आयोजनामा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई एचआईभी सम्बन्धमा मानव अधिकार र मेडिकल ईथिक्स तालिम संचालन भएको छ।

परिवार नियोजन सेवा @ गोरखा

पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना कार्यक्रम @ गोरखा

"मेरो स्वास्थ्य - मेरो जिम्मेवारी"

योग स्वस्थ जीवन र आरोग्यताको लागि गरिने शारीरिक, मानसिक र आध्यात्मिक अभ्यास हो। योग व्यायाम मात्र नभई योगले स्वस्थ जीवनशैली अपनाउन प्रोत्साहान गर्दछ।

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बागलुङको आयोजना र सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र गुठीको समन्वयमा बागलुङ नगरपालिका-०९ तित्याङ स्थित सिगाना माध्यामिक विद्यालयका शिक्षक र विद्यार्थीहरूको उपस्थितिमा समुदाय प्रहरी साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत प्रहरी उपरीक्षक ऋषिराम कंडेलको सहजीकरणमा लागू औषध दुरुपयोग विरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन भएको छ।

इलाका प्रहरी कार्यालय, बुर्तिबाड, बागलुङको आयोजना तमानखोला गाउँपालिकाको समन्वय र पोखरा थियटरका कलाकारहरूको सहकार्यमा तमानखोला गाउँपालिका वडा नं. ५ स्थितमा रहेको शान्ति माध्यामिक विद्यालय, खुंखानी

र तमानखोला गाउँपालिका वडा नं. १ स्थितमा रहेको जन जागृति माध्यमिक विद्यालय बोंगादोभानमा लागूऔषध दुर्व्यसनी न्यूनिकरणका लागि "सचेतनामूलक नाटक प्रदर्शनी" कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। तमानखोला गाउँपालिका अध्यक्ष जोकलाल बुढाको प्रमुख आतिथ्यतामा संचालन भएको उक्त कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष बुढाले लागूऔषध दुर्व्यसनी न्यूनिकरणमा अभिभावकको भूमिका महत्वपूर्ण हुने भएकोले समुदाय-प्रहरीसंग समन्वय गरि यस्ता किसिमका सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू तिब्र बनाउनु पर्ने बताउनु भएको थियो। सोही अवसरमा इलाका प्रहरी कार्यालय बुर्तिबाड बागलुङका प्रमुख प्रहरी निरीक्षक राजकुमार बि.क.ले समाजमा लागूऔषधकै कारण विभिन्न अपराधिक क्रियाकलापहरू बढ्दै गईरहेकोले लागूऔषध कारोबार तथा प्रयोगमा न्यूनिकरण गर्ने उद्देश्यले सचेतनामूलक कार्यक्रम आयोजना गरेको बताउँदै कुलत तथा लागूपदार्थ दुर्व्यसनी सम्बन्धमा प्रशिक्षण समेत गर्नु भएको थियो। पोखरा थियटरका कलाकारहरूको प्रस्तुती रहेको उक्त कार्यक्रममा तमानखोला गाउँपालिकाका अध्यक्ष जोक लाल बुढा, तमानखोला गाउँपालिका उपाध्यक्ष, स्थानिय जनप्रतिनिधीहरू, समाजसेवी, बुद्धिजिवी, अभिभावक, शिक्षक, विद्यार्थी समेत गरि अन्दाजी ४०० जनाको उपस्थिति रहेको थियो ।

"मेरो स्वास्थ्य - मेरो जिम्मेवारी"

योग स्वस्थ जीवन र आरोग्यताको लागि गरिने शारीरिक, मानसिक र आध्यात्मिक अभ्यास हो। योग व्यायाम मात्र नभई योगले स्वस्थ जीवनशैली अपनाउन प्रोत्सहान गर्दछ।

स्तनपान नै बालबालिकाको पहिलो खोप हो।

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

जिल्ला प्रसाशन कार्यालय, कास्कीको आयोजनामा लागू औषध दुरुपयोग तथा ओसारपसार विरुद्धको अन्तरास्ट्रिय दिवस २०२४ को सप्ताहव्यापी कार्यक्रम समापन भएको छ।

कार्यालय सरसफाई र जडिबुटी रोपन @ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, मुस्ताङ

बडिगाड गाउँपालिकाको आयोजना मा धौलागिरी अस्पतालमा कार्यरत स्त्री तथा प्रसुति रोग विशेषज्ञ डाक्टर बिजय ओझा, छाला रोग विशेषज्ञ डाक्टर प्रभात सिंह राजपुत, डाक्टर आशिष पण्डित र स्वास्थ्यकर्मीहरुको उपस्थितिमा बडिगाड गाउँपालिका वडा न. १० आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा क्षयकुष्ठ रोगको screening एवं निशुल्क स्वास्थ्य शिविर सम्पन्न भएको छ।

पैयूँ गाउँपालिका, पर्वतको आयोजनामा पैयूँ गाउँपालिकाका २ ओटा स्वास्थ्य चौकीमा प्रथम न्यूनतम सेवा मापदण्ड मापन कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। सरौँखोला स्वास्थ्य चौकीको मुल्यांकनमा संस्थाले ७६% अंक प्राप्त गरेको छ भने बेउलीबास स्वास्थ्य चौकीको मुल्यांकनमा संस्थाले प्रथम न्यूनतम सेवा मापदण्ड मापनमा ६६% अंक प्राप्त गरेको छ।

स्तनपान नै बालबालिकाको पहिलो खोप हो।

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

रक्तमोक्षण सेवाका लागि नजिकको आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा सम्पर्क गर्नुहोस ।

धवालागिरी गाउँपालिका, म्याग्दी स्वास्थ्य शाखाको आयोजनामा मुना स्वास्थ्य चौकीको स्वास्थ्य संस्था स्तरिय न्युनतम सेवा मापदण्ड (MSS) मा ८१% अंक प्राप्त गरेको छ !

महिनावारी स्वच्छता

महिनावारी भएको समयमा के गर्ने के नगर्ने ?

महिनावारी एक प्राकृतिक प्रक्रिया भएकोले महिनावारी भएको समयमा अलग्गै राख्नु पर्छ। यसरी राख्दा अक्षुब्ध हुने भएकोले त्यसबाट बचाउन महिला तथा किशोरीहरूलाई महिनावारी भएको बेलामा पनि परिवारसँगै राम्ररी र परिवारका सदस्यहरूले विशेष ध्यान दिनु पर्दछ।

महिनावारी भएको बेलामा व्यक्तिगत सरसफाइमा विशेष ध्यान दिदा यौन अंगमा लाग्ने विभिन्न रोगका संक्रमणबाट बच्न सकिन्छ।

महिनावारी सरसफाइमा ध्यान दिऔं, यौनजन्य रोगको संक्रमणबाट बचौं

हामीले लिम्ब अवस्थाहरूमा साबुल पानीले मिचीमिची हात धुनु पर्दछ ।

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

अग्निकर्म

अग्नि अथवा उष्णतालाई रोग निवारणार्थ प्रयोग गर्ने आयुर्वेद चिकित्सा पद्धतिलाई अग्निकर्म चिकित्सा भनिन्छ। यस चिकित्सा पद्धतिमा विभिन्न वस्तु जस्तै फलाम, तामा, सुन, चाँदि आदि धातु, अथवा मिश्रित धातु, मह, गुड, पिप्ला, स-साना पत्थर वा माटो बाट बनेको विशेष उपकरण (अग्निकर्म शलाका) लाइ तताएर चिकित्सकको निगरानिमा विरामिलाई रोगको प्रकृति अनुसार उष्णता दिईन्छ। आधुनिक चिकित्सा पद्धतिमा पनि यस विधिको प्रयोगको लागि विभिन्न उपकरण जस्तै electric cautery, infrared ray आदिको विकास भएको छ। यसको प्रयोग विभिन्न रोग जस्तै हाडजोर्नि एवं मांसपेशिको दुखाई, कफज ग्रन्थि (lipoma), कोठि, मुसा, खिल आदि फाल्न, रक्तस्राव रोक्न, विभिन्न निको नभएको

घाउ आदि रोगमा प्रयोग गर्न सकिन्छ। रोग फेरि फर्केर नआउने भएकाले आयुर्वेदमा यो चिकित्सा पद्धतिको विशेष महत्व रहेको छ।

नजिकैको आयुर्वेद स्वास्थ्य संस्थामा गई चिकित्सकको परामर्श अनुसार यो सेवा लिन सकिन्छ। तस्विर: जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र लमजुङमा हाडजोर्नि तथा मांसपेशिको दुखाईको लागि अग्निकर्म गरिँदै।

"मेरो स्वास्थ्य - मेरो जिम्मेवारी"

योग स्वस्थ जीवन र आरोग्यताको लागि गरिने शारीरिक, मानसिक र आध्यात्मिक अभ्यास हो। योग व्यायाम मात्र नभई योगले स्वस्थ जीवनशैली अपनाउन प्रोत्साहन गर्दछ।

दादुरा संक्रमित बालबालिकालाई सातक भन्दा बढी पोषिलो खानेकुरा खुवाउने नरो। दादुरा भएका प्रत्येक बालबालिकालाई स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह अनुसार मिटामिन ए खुवाउनु पर्दछ।

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

जंगलमा आफै उठेका च्याउहरू

विषालु पनि हुन सक्दछन् ।

च्याउ जथाभाबी नचिनी खाँदा

ज्यान पनि जान सक्छ ।

च्याउको पहिचान गरेर मात्र खाने बानी गरौं ।

जङ्गली च्याउ खानुभन्दा पहिले केही जानकारी .....

गण्डकी प्रदेश लगायत नेपालका जिल्लाका वन जङ्गलमा गुच्छी च्याउ, बगाले च्याउ, जमरे च्याउ, रातो च्याउ, सेतो च्याउ, चिप्ले च्याउ, कोपिले च्याउ आदि विभिन्न प्रजातिका अविषालु अर्थात खाने च्याउ प्रशस्त मात्रामा पाइन्छन् ।

हामिले सदैव हेक्का राख्नुपर्ने कुरा के हो भने कहिलेकाही अविषालु च्याउ अर्थात खाने च्याउ पनि विषालु भैसकेको पनि हुन सक्छ । च्याउको गन्ध सर्पले खुबै मन पार्ने गर्छ र च्याउ भेट्यायो भने त्यसकै गन्धमा मन्त्रमुग्ध हुने गर्दछ ।

यसबेला उसले च्याउलाइ टुग्योभने त्यसमा उसको वीष झरेको हुन सक्छ । यसले गर्दा त्यो च्याउ विषालु भैसकेको पनि हुनसक्छ ।

त्यसै गरि च्याउमा पन्यूसाप भनिने स-साना गड्यौला जस्ता तर चेप्टा किरा, जुन अत्यन्तै विषालु हुन्छ, ले पनि यस्तो

च्याउ खाने र त्यसमै भिन्न-भिन्न बस्ने गर्दछ । कतिपय अवस्थामा मानिसले नचिनेर वा झुक्किएर विषालु च्याउकै प्रजाती पनि खानको लागि संकलन गरेका हुन सक्छन् ।

यदि हामिले संकलन गरेको अविषालु च्याउहरू माथी भनिए झैं गरि विषालु बनेका तर हामिले त्यसप्रतिको कुनै सजकता नअपनाइ सिधै खाइदियौ भने त्यसको सेवनबाट मानिसको मृत्यु समेत हुन सक्छ । नेपालमा यस प्रकारका घटनाहरू बर्सेनि घटिरहेका छन् ।

त्यसैले च्याउ खानुभन्दा पहिले निम्न कुराहरूमा ध्यान दिन जरुरी हुन्छ:

- सबैभन्दा पहिले विषालु वा अविषालु च्याउ के हो, खुट्याएर मात्रै संकलन गर्ने,
  - विषालु वा अविषालु च्याउ चिन्न नसक्नेले कहिल्यै पनि च्याउ संकलन नगर्ने,
  - अविषालु च्याउ नै संकलन गरेको भएपनि त्यसलाई घरमा ल्याई राम्रोसङ्ग हेरेर, केल्याएर, सफा पानीमा ३-४ पटक पखाल्नु पर्छ, (यो काम अध्यारोमा नगर्ने)
  - यसरी पखाले पछि यसको सानो टुक्रा टोकने र जिब्रोको टुप्पोले स्वादको अनुभव गर्ने (तर ननिल्ने) । यदि यसको स्वाद पर्परायो र गन्ध पनि नमिठो खालको महशुस भयोभने यस्तो च्याउ नखाने, विषालु हुन्छ ।
  - सम्भव भएसम्म यसको नमूनालाई सम्बन्धित प्रयोगशालामा परिक्षण गराउने,
  - यदि माथी भनिए बमोजिम सबै कुराहरू ठिक भए भने मात्रै त्यस्तो च्याउ खान सकिन्छ ।
- (लेख:- सि.एम. सापकोटा, म्याग्दी)

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

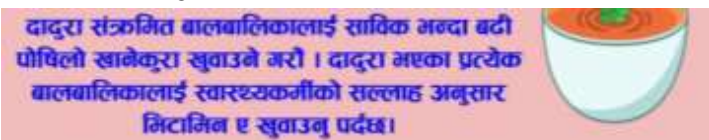
अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

ऋषिङ्ग गाउँपालिका, तनहुँ स्वास्थ्य शाखाको आयोजनामा धरमपानि स्वास्थ्य केन्द्र, ऋषिङ्ग-६ मा नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग कार्यक्रम संचालन गरिएको छ।

स्वास्थ्य कार्यालय, कास्कीको आयोजनामा नर्शिङ्ग स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि Pelvic Organ Prolapse (POP) सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन भएको छ।

स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतको आयोजनामा नर्सिङ्ग कर्मचारीहरूको लागि Pelvic organ prolapse सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। कार्यक्रम स्वास्थ्य कार्यालय, पर्वतका निमित्त कार्यालय प्रमुख रघुनाथ रेग्मिको अध्यक्षतामा संचालन भएको थियो, जसमा ३१ जना नर्सिङ्ग कर्मचारीहरूको सहभागीता रहेको थियो। कार्यक्रममा Pelvic Organ Prolapse को पहिचान र व्यवस्थापन, Kegel exercise, रिङ्ग पेशरी, अभिलेख प्रतिवेदन जस्ता महत्त्वपूर्ण विषयमा छलफल भएको थियो। पर्वत अस्पताल कुश्माका स्त्री रोग विशेषज्ञ डाक्टर सन्तोषी थपलिया, वरिष्ठ अस्पताल नर्सिङ्ग निरीक्षक सरस्वती वराल, जनस्वास्थ्य अधिकृत अन्जली पि.सि. र पब्लिक हेल्थ नर्सिङ्ग निरीक्षक सुमन शर्माले सहजीकरण गर्नुभएको थियो।

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

गण्डकी प्रदेश सरकार
सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य निर्देशनालय
पोखरा, नेपाल

धवलागिरी गाउँपालिका, म्याग्दीको आयोजनामा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको २ दिने वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम संचालन भएको छ।

स्वास्थ्य कार्यालय, म्याग्दीको आयोजनामा विषादी रहित खाद्य तथा पोषण प्रवर्द्धन, रैथाने खाना, स्वास्थ्यकर खानपान, मातृ तथा नवजात शिशु पोषण, माटो र पोषण अन्तरसम्बन्ध सम्बन्धी पैरवी बैठक तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। यस कार्यक्रममा जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुख, उप-प्रमुख, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, स्थानीय तहका

प्रमुख/उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख, अस्पतालका मे सु., स्वास्थ्य कार्यालयको पोषण फोकल पर्सन, जिल्ला सदरमुकाम स्थित नजिकको माध्यामिक स्तरको सामुदायिक विद्यालयमा स्वास्थ्य विषय शिक्षण गर्न शिक्षक, होमस्टे तथा पर्यटकीय स्थलका होटल सञ्चालक तथा अन्य सरोकारवालाहरूसँग विषादी रहित खाद्य तथा पोषण, रैथाने खाना, स्वस्थकर खानपान, मातृ तथा नवजात शिशु पोषण, माटो र पोषणको अन्तरसम्बन्ध तथा पोषणसँग सम्बन्धी अन्य विषयवस्तुहरूमा छलफल भएको थियो। कार्यक्रम कृषि ज्ञान केन्द्रका कार्यालय प्रमुखले सहजिकरण गर्नुभएको थियो।

जलजला गाउँपालिका, पर्वत अन्तर्गत बनौँ स्वास्थ्य चौकीको आयोजनामा संचालन हुने नियमित वृद्धि अनुगमनमा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको नियमित उपस्थिति रहेको छ।

गण्डकी प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास तथा स्वास्थ्य मन्त्रालय

स्वास्थ्य निर्देशनालय

पोखरा, नेपाल

साप्ताहिक समाचारपत्रिका

अंक १९९, वर्ष ६, २०८१ असार १६, June 30, 2024 आइतबार

आर्थिक रूपमा अति विपन्न ९ वर्षको दुबै हड्डी भाँचिएको बालकको आँबुखैरेनी अस्पताल, तनहुँमा पुर्ण निशुल्क रूपमा सेवा प्रदान गरिएको छ।

स्तनपान नै बालबालिकाको पहिलो खोप हो।

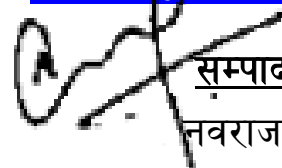
रेशादार खानेकुरा

फलफूल र सलादमा पाइने रेशा (फाइबर) ले आन्द्राबाट कोलेस्ट्रॉलको शोषण कम गरेर कोलेस्ट्रॉल नियन्त्रणमा मद्दत गर्छ। त्यसैले मिल्ने अवस्थामा रेशा वा बाहिरी बोक्रा सहित खानु उपयोगी हुन्छ।

"स्वास्थ्यको बजेट खर्च होइन लगानी हो"

आफ्नो बाबुनानीहरुलाई सबै खोपको मात्रा पुरा गराओ!!

सम्पादक

नवराज शर्मा

वरिष्ठ स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत/सूचना अधिकारी

स्वास्थ्य निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश

(गुनासो तथा सुझावका लागि)

<https://hd.gandaki.gov.np/feedback>
bhumari80@gmail.com

